

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/82/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113205085
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Škrab
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113205085.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Škraba a členov JUDr. Petra Šama a JUDr. Mareka Kohúta, v právnej veci žalobkyne: R. T., rod. D., nar. X.X.XXXX, bytom J. XXX, zastúpená: Ochrana spotrebiteľov a vlastníkov bytov, so sídlom Škultétyho 3, Košice, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Košice, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, o zrušenie rozhodcovského rozsudku a prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 23.4.2014 pod č. k. 11C/47/2013-181, jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa o zrušení rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom v Košiciach, Alžbetina 41, sp.zn. 2C/2977/2012 zo dňa 19.1.2012.

R u š í rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov vyššie označeným rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41 v Košiciach, sp.zn. 2C/2977/2012 zo dňa 19.1.2012. Zároveň rozhodol, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania.

Vychádzal z podaného návrhu, ktorým sa žalobkyňa domáhala zrušenia označeného rozhodcovského rozsudku majúc za to, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto je neplatná. Poukázala pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo 1/2012 so zdôvodnením, že právny záver vyslovený v tomto rozhodnutí vzhľadom na princíp právnej istoty by mal byť aplikovaný aj v tomto prípade, a to aj s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR IV-US 499/11 zo dňa 22.11.2011. Vytýkala rozhodcovskému súdu, že nevykonal žiadne dokazovanie, ani ju nepredvolal a neumožnil jej tak riadne si obhájiť svoje práva. Spochybnila priznaný nárok rozhodcovským rozsudkom, ktorý nebol ani dostatočne špecifikovaný a považovala za nespravodlivé, aby žalovaný po viac ako piatich rokoch požadoval sumu, ktorá údajne zodpovedá jeho nákladom na uzavretie poistenia. Navyše, administratívne náklady žalovaného nie sú ani v záujme spotrebiteľa. Žalovaný žiadal návrh zamietnuť, vytýkal neurčitosť petitu v návrhu a neuvedenie dôvodov, pre ktoré žiada žalobkyňa o zrušenie rozsudku. Žiadal preveriť, či žalobkyňa nepodala odpor voči platobnému rozkazu, v takom prípade by mala prednosť kompetencia rozhodcovského súdu pred všeobecným súdom. Nesúhlasil s paušalizáciou názoru o neplatnej rozhodcovskej doložke pre rozpor s dobrými mravmi a poukázal na to, že vo veci Najvyššieho súdu SR 6Cdo 1/2012 prijal Ústavný súd SR sťažnosť žalovaného na ďalšie konanie, pričom v prípade obdobnej rozhodcovskej doložky a jej posúdenia ako neprijateľnej zmluvnej podmienky v konaní 2Cdo 5/2012 konštatoval v náleze II.US 499/12 zo dňa 10.7.2013 porušenie jeho ústavného práva v zmysle čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. V súvislosti so Smernicou 93/13/EHS uviedol, že z bodu 19 jej odôvodnenia vyplýva, že jej zámerom je, aby zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nepodliehali tejto smernici. Žalobkyňa bola informovaná sprostredkovateľom poistenia o tom,

čo obnáša zákon č. 244/2002 Z.z., čo vyplýva zo záznamu o potrebách klienta a zákonnej povinnosti sprostredkovateľa poistenia podľa § 10 ods. 9 zákona č. 340/2005 Z.z. Podrobne rozobral proces predchádzajúci podpísaniu poistnej zmluvy, s tým, že klient v spomínanom zázname podpísal to, že informácie sprostredkovateľom poistenia mu boli podané vyčerpávajúco, jasne a porozumel im. Žalovaný nemal dôvod pochybovať o úplnej predzmluvnej komunikácii zo strany sprostredkovateľa poistenia a okrem toho klientovi bol daný dostatok času na vyhodnotenie a rozhodnutie, či vôbec poistnú zmluvu uzavrie. Po vyhotovení tohto záznamu návrh poistnej zmluvy podpísal a konštitutívnym podpisom tohto návrhu došlo k riadnemu uzavretiu poistnej zmluvy. Žalobkyňa nemusela osobitné zmluvné dojednania podpísať a v takom prípade by rozhodcovská doložka nevznikla. V závere poukázal na viaceré súdne rozhodnutia, ktoré dospeli k totožnému názoru o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky. Ide o rozhodnutia okresných a krajských súdov z rokov 2011 až 2013.

Konaným dokazovaním, výsluchom svedkov, sprostredkovateľkou poistenia a aplikáciou § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka uzavrel, že návrh žalobkyne je dôvodný.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a v tejto súvislosti súd poukázal na jeho ustanovenie § 40 ods. 1 a § 41 ods. 1 zákona.

Je nepochybné, že poistná zmluva uzavretá medzi účastníkmi je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Základom tohto sporu bolo posúdenie, či rozhodcovská doložka obsiahnutá vo VPP a osobitných zmluvných dojednaniach bola individuálne dojednaná. Odpoveď na túto otázku možno nájsť v § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Individuálne dojednanie v zmysle neho je vylúčené tam, kde spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť ich obsah. Ak sú zmluvné podmienky už vopred napísané v predtlačenom formulári, potom ťažko možno dospieť k záveru o tom, že by sa mohol meniť ich obsah. Žalovaný správne uviedol, že VPP sú súčasťou poistnej zmluvy, čo vyplýva priamo zo zákona (§ 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Preto aj v prípade, ak by žalobkyňa nepodpísala sporné osobitné zmluvné dojednania, stále by platili VPP, ktoré taktiež obsahovali rozhodcovskú doložku v čl. XV.. V predtlačenej časti formulára je uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. a VPP poisťovne platných od 21.5.2007. Uvedená veta je však absolútne bezvýznamná pre tento spor, nepreukazuje, že boli poskytnuté informácie spotrebiteľovi o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z poistenia, ale zo sprostredkovania poistenia a nie v zmysle aktuálnych VPP (v danom prípade platných od 1.1.2009), ale skorších VPP - platných od 21.5.2007. Navyše, z výpovede žalobkyne, ale aj zo spomínaných listinných dôkazov predstavujúcich výpovede svedkýň ako sprostredkovateľiek poistenia v iných súdnych sporoch, jasne vyplýva, že k žiadnemu individuálnemu vyjednávaniu nedošlo.

Pri rozhodovaní si okresný súd osvojil právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozhodnutí 6MCdo 9/2012, 6Cdo 1/2012, 6Cdo 3/2013, 6ECdo 7/2013, a teda nesúhlasí so závermi rozhodnutí, na ktoré poukázal žalovaný a ktoré prijali sudy nižšieho stupňa. Teda stotožnil sa s právnymi názormi vyslovenými senátom Najvyššieho súdu SR 6Cdo. Konkrétne v rozhodnutí 6Mcdo 9/2012 Najvyšší súd SR uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovaná ako prejav slobodnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá-ktorá voľba konkrétne znamená“.

Ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Cdo 1/2012 sa týka žalovaného a aj v ňom Najvyšší súd SR dospel k záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ten istý právny záver bol vyslovený aj v ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo 3/2013 zo dňa 13.3.2013 a 6ECdo 7/2013 zo dňa 26.6.2013.

V tejto súvislosti okresný súd poukázal na to, že spotrebiteľ podpísal rozhodcovskú doložku, pretože inú možnosť nemal, pokiaľ chcel uzavrieť poisťnú zmluvu. Žalovaný nepreukázal, že by žalobkyňa ako spotrebiteľ bola informovaná o rozhodcovskom konaní ako inštitúte, o jeho rozdieloch v porovnaní so súdnym konaním, o rokovacom poriadku rozhodcovského súdu. Opäť je potrebné zdôrazniť, že princíp ochrany práv spotrebiteľa je dôležitejší ako princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), na čo poukázal aj Najvyšší súd SR v spomínanom rozhodnutí 6MCdo 9/2012. Vykonané dôkazy - výpoveď žalobkyne a svedkyne Uličnej a listinné dôkazy obsahujúce výpovede svedkýň - sprostredkovateľiek poistenia v iných súdnych sporoch vylučujú poskytnutie týchto informácií.

Aj Ústavný súd ČR v náleze II. US 2164/10 zo dňa 1.11.2011 uviedol, že v rozhodcovskom konaní ide o vyjasnenie a urovanie vzájomných práv, ktoré sa realizujú činnosťou rozhodcu v zastúpení strán, ktoré na rozhodcu zmluvou delegovali svoju vôľu. Preto rozhodcovské konanie nie je konaním súdneho typu, a to vedie k prísnejšiemu nazeraniu na rozhodcovskú doložku a jej náležitosti tak, aby nepredstavovali neprímerané podmienky v spotrebiteľských zmluvách, a teda nevyvolávali nerovnováhu medzi účastníkmi konania a nevedli k značnej procesnej nevýhode jedného z účastníkov. V tomto náleze ústavného súdu sa taktiež uvádza, že rozhodcovské konanie musí zaručovať procesné práva porovnateľné s konaním, ktoré by bolo na mieste v prípade, ak by spotrebiteľ neuzavrel rozhodcovskú doložku (napr. ústnosť, priamosť konania, odvolacia inštancia, absencia iných prekážok v uplatnení spotrebiteľských práv). Podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru musia garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, teda spotrebiteľa.

Súd prvého stupňa teda dospel k záveru o tom, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ako aj osobitných zmluvných dojednaníach v ods. 2 je neprijateľná, a teda neplatná, a z tohto dôvodu žalobe vyhovel. Pre úplnosť uviedol, že pre súd je nepochopiteľné aj to, že žalovaný uplatňuje voči žalobkyňi vrátenie provízie za sprostredkovanie poistenia, hoci sprostredkovateľ poistenia tieto provízie vrátil, ako to uviedla vo svojej výpovedi svedkyňa K. S., pričom túto jej výpoveď žalovaný nespochybnil. Takýto postup je minimálne v hrubom rozpore s pravidlami morálky.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. podľa zásady úspechu, pretože v konaní nárok na náhradu trov vznikol len úspešnej žalobkyňi. Tá síce v žalobe uplatnila návrh na náhradu trov konania v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p., ale požadovala len náhradu trov právneho zastúpenia. Právne zastúpenie však nebolo realizované v súlade so zákonom vzhľadom na to, že žalobkyňa bola zastúpená občianskym združením pôvodne pod názvom „Právne služby spotrebiteľom a vlastníkom bytov“, pričom toto občianske združenie udelilo plnomocenstvo na zastupovanie advokátke JUDr. Darine Solárovej. Právnická osoba ako zástupca účastníka podľa § 26 ods. 5 O.s.p. sa však už nemôže dať zastúpiť advokátom, keďže nejedná sa o prípad zastúpenia účastníka konania advokátom podľa § 25 O.s.p., čo vyplýva z § 24 O.s.p.. Preto súd náhradu trov právneho zastúpenia žalobkyňi priznať nemohol.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal žalovaný odvolanie podaním zo dňa 20.5.2014 (č.l. 186), ktorým žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, a to pre jeho nesprávnosť a nezákonnosť z odvolacích dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), c), d), e), f) O.s.p.. Alternatívne žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobkyne bola v celom rozsahu zamietnutá. V odvolaní uviedol iba to, že chýbajúce náležitosti odvolania spočívajúce v odôvodnení a konkretizácii odvolacích dôvodov (§ 205 ods. 1 O.s.p.: „v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny“), doplní žalovaný najneskôr po postupe súdu podľa § 209 ods. 1 O.s.p.. Taktiež poplatkovú povinnosť za podané odvolanie splní po postupe súdu podľa § 10 ods. 1 zákona 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

Súd prvého stupňa uznesením zo dňa 27.5.2014 pod č.k. 11C/47/2013-188 vyzval žalovaného, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia doplnil odvolanie zo dňa 20.5.2014 tak, že:

- uvedie, z akých dôvodov napáda predmetné rozhodnutie súdu prvého stupňa a tieto dôvody bližšie konkretizuje,
- uvedie, v akom rozsahu napáda rozhodnutie,
- uvedie, v čom toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny,

- uvedie, čoho sa odvolateľ domáha (t.j., ako chce, aby odvolací súd rozhodol - teda či má napadnutý rozsudok zrušiť, alebo zmeniť - to znamená, že treba uviesť, ako má znieť napadnutý výrok, ak má dôjsť k jeho zmene.),

- predloží doplnené podanie v potrebnom počte rovnopisov a príloh (2x) tak, aby jedno vyhotovenie ostalo v spise a každý z účastníkov dostal jeden exemplár aj s prílohami. V opačnom prípade, ak odvolanie nebude doplnené, predloží súd prvého stupňa odvolanie na rozhodnutie odvolaciemu súdu (§ 209 ods. 1 O.s.p.) a odvolací súd ho odmietne (§ 218 ods. 1 písm. d) O.s.p.).

Výzva formou označeného uznesenia bola žalovanému doručená dňa 4.6.2014. Dňom nasledujúcim, t.j. 5.6.2014, začala žalobcovi plynúť 10-dňová lehota na doplnenie odvolania v zmysle označeného uznesenia, ktorá márne uplynula dňa 16.6.2014 (pondelok). Doplnenie dôvodov odvolania žalovaný podal na pošte až dňa 20.6.2014, t.j. po uplynutí 10-dňovej lehoty na doplnenie odvolania. Preto sa už odvolací súd dopĺňajúcimi dôvodmi odvolania (č.l. 192) zaoberať nemohol.

V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že namieste by bolo odvolanie žalovaného z týchto dôvodov odmietnuť podľa § 218 ods. 1 písm. d) O.s.p., a to prihliadnuc aj na ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého, rozsah, v akom sa rozhodnutie napadá a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie, čo sa v danom prípade nestalo.

Z dôvodu spravodlivého posúdenia odvolania odvolací súd i napriek tomu z dôvodu dodržania zákonnosti zvolil postup podľa § 212 ods. 1, 2, 3 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v prvom výroku o zrušení označeného rozhodcovského rozsudku ako vecne správny, pretože nemal v stanovenej lehote k dispozícii žiadne odvolacie dôvody, ktorými by mohol zaoberať. Ako už bolo vyššie uvedené, na doplnenie dôvodov odvolania podaním žalovaného zo dňa 18.6.2014 (č.l. 192) odvolací súd pre ich oneskorené podanie už prihliadať nemohol.

Preto odvolací súd v záujme dodržania zákonnosti a dôvodu právnej istoty potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho prvom výroku o zrušení rozhodcovského rozsudku ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z., ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov neplatnosti rozhodcovskej zmluvy alebo nemožnosti riešiť predmet sporu v rozhodcovskom konaní, pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Keďže rozhodnutím odvolacieho súdu (jeho doručením účastníkom) rozsudok nadobudne právoplatnosť, znamená to právoplatné zrušenie označeného rozhodcovského rozsudku, kedy v takom prípade súd pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe. Z tohto dôvodu rozhodne aj o trovách prvostupňového aj odvolacieho konania. Preto odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.